

МІНІСТЕРСТВО ВНУТРІШНІХ СПРАВ УКРАЇНИ
Харківський національний університет внутрішніх справ
Кременчуцький льотний коледж
Відділення відділення фахової підготовки
Циклова комісія аеронавігації

ЗАТВЕРДЖЕНО

На засіданні циклової комісії
аеронавігації
протокол №14 від 29.06.23
Голова циклової комісії

_____ **Світлана Дроздова**

АКТУАЛЬНІ ПРОБЛЕМИ ПРОФЕСІЙНОЇ ОСВІТИ

ОПИС НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ

Циклова комісія	Циклова комісія аеронавігації (https://klk.univd.edu.ua/uk/dir/132)
Контактний телефон	(05366) 3-01-48, 0962389338
E-mail	
ВИКЛАДАЧ	
	Кірюхіна Марина Володимирівна , викладач вищої категорії, викладач-методист, доктор філософії E-mail: Marinaarina1230@gmail.com
Назва освітньої (освітньо- професійної, освітньо- наукової) програми	Аеронавігація Aeronavigation
Рівень вищої освіти	Перший бакалаврський
Галузь знань	27 Транспорт
Спеціальність	272 Авіаційний транспорт

Статус дисципліни	Вибіркова компонента освітньо-професійної програми, вивчається у 8 семестрі IV курсу
Мета вивчення дисципліни	Метою викладання навчальної дисципліни Історія авіації є надання здобувачам освіти загальної уяви про історію розвитку авіації. Метою вивчення є впровадження, аналіз та опрацювання теоретичних відомостей, завданнями яких є методологічне та термінологічне забезпечення галузі авіації, як галузі транспорту та техніки
Завдання вивчення дисципліни	Основне завдання дисципліни – вивчення здобувачами освіти основ авіації та підготовка їх до вивчення наступних спеціальних дисциплін. Засвоєння знань про етапи, процеси і події в історії авіації від ідей створення перших летальних апаратів до сьогодення; прищеплення культури історичного мислення, вироблення вмінь аналізувати й оцінювати основні віхи розвитку української авіації, робити аргументовані висновки; усвідомлення найтісніших зв'язків між сучасними проблемами в авіації, що їх сумісно вирішують науковці технічного та гуманітарного напрямів знань.
Обсяг дисципліни в кредитах ECTS/в годинах	Кількість кредитів ECTS 3 (загальний обсяг <u>90</u> год.)
	3 них:
	- аудиторна робота: <u>44</u> год. - самостійна робота: <u>46</u> год.
Форми та види проведення навчальних занять	Форма навчання – <u>денна, заочна.</u> Види навчальних занять: - лекції: <u>28</u> год.; - практичні заняття: <u>16</u> год.
Самостійна робота	Робота з навчальною літературою, нормативно-правовою базою.
Необхідне обладнання	Мультимедійне обладнання (комп'ютерне забезпечення з виходом в мережу Інтернет).
Мова викладання	Українська
Контроль	Методи контролю: опитування на практичних заняттях, участь в дискусії, підготовка тематичних повідомлень (виконання практичних завдань на практичних заняттях), тестування, перевірка виконання самостійних робіт. Форми контролю: письмовий залік.

<p>Інтегральна компетентність, загальні компетентності (ЗК)</p>	<p>Загальні компетентності:</p> <ul style="list-style-type: none"> – здатність орієнтуватися в історичному часі загалом та в науковій періодизації історії авіації зокрема; – здатність до абстрактного мислення, аналізу та синтезу; – здатність застосовувати знання у практичних ситуаціях і приймати обґрунтовані рішення; – здатність до адаптації та дії в новій ситуації; – здатність до навчання та самонавчання (пошуку та аналізу інформації з різних джерел), соціальної взаємодії і співпраці; – здатність працювати в команді; <p>формування основ базових дослідницьких навичок і умінь.</p> <p>ЗК-09. Здатність до абстрактного мислення , аналізу та синтезу</p> <p>ЗК-11.Здатність зберігати та примножувати моральні, культурні, наукові цінності і досягнення суспільства на основі розуміння історії та закономірностей розвитку предметної області, її місце у загальній системі знань про природу і суспільства та у розвитку суспільства, техніки і технологій, використовувати різні види та форми рухомої активності для активного відпочинку та ведення здорового образу життя</p>
<p align="center">ЗМІСТ НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ ЗА ТЕМАМИ</p>	
<p align="center">Тема № 1. Витоки світової та української авіації</p> <p>Поняття авіації. Передумови виникнення авіації. Повітроплавання. Планеризм. Перші літальні апарати (ідея створення летальних апарати Леонардо да Вінчі; _літальні машини – розробки ентузіастів-винахідників, учених, конструкторів 19 ст.). Роль авіації в історії людства.</p>	
<p align="center">Тема №2 Розвиток авіації на початку 20 ст. Становлення авіації в Україні</p> <p>Роль України у зародженні світової авіації. Зародження авіації . Київська школа літакобудування. Перші українські авіаційні заводи. Авіація в Україні 1920-1930-х роках. Перші авіашколи, перші українські гелікоптери, перші українські авіаційні заводи. Промисловець Артур Анатра. Біплан Кудашев – 1. Гідролітаки Дмитра Григоровича. Ігор. Сікорський. Перші регулярні рейси між містами України. Жінки в авіації: перші підкурювачки неба.</p>	
<p align="center">Тема № 3 Українська авіація під час другої світової війни</p>	

<p>Літаки Другої світової війни. Харківський авіаційний завод під час Другої світової війни (літаки «Су-2», винищувачі-бомбардувальники «Як-9Б»). Стан авіаційної промисловості в Україні в роки Другої світової війни.</p> <p>Повітряна розвідка комунікацій противника, авіазв'язок. Визначено внесок цивільної авіації України у досягненні Перемоги у Другій світової війни.</p> <p>Українські пілоти – аси другої світової війни. Участь жінок пілотів у Другій світової війни.</p>	
<p>Тема №4 Українська авіація у другій половині 20 ст.</p> <p>Науково-технічна революція в авіації – ера реактивної техніки, поява авіалайнерів з надзвуком і широко фюзеляжних літаків. Дослідне конструкторське бюро О.Антонова. Транспортні та пасажирські літаки серії АН (1947 – 1997 р.): технічні характеристики, сфери застосування, конкурентоспроможність. Розробка гвинтокрилих літальних апаратів в Україні.</p>	
<p>Тема №5 Українська авіація – початок 21 ст.</p> <p>Авіаційна і авіакосмічна промисловість України: сучасні виклики та тенденції розвитку. Історія авіаційної промисловості України. Новітні розробки «Мотор Січ» і КБ «Антонов». Вертольотобудівництво на базі підприємства «Мотор Січ». Аеропорти та авіакомпанії України. Мала авіація в Україні.</p>	
<p>Тема №6 Історія світової космонавтики та космонавтики в Україні.</p> <p>Зародження ідеї польоту в космос. Уявлення про космос астрономів давнини і Середньовіччя. Порохові ракети. Розробка теоретичних проблем космонавтики і розвиток ракетної техніки в 1920-1940-і рр. XX ст. Гагарінін – початок нової ери в історії людства</p> <p>Перший український космонавт Павло Романович Попович. Ракетно-космічна галузь. Політована та неполітована космонавтика. Перший космонавт Незалежної України Леонід Каденюк. Космічна діяльність в сучасній Україні. Останні досягнення та цікаві факти української космонавтики.</p>	
<p>Програмні результати навчання (ПРН)</p>	ПРН 01. Здійснювати професійну діяльність у соціальній взаємодії оснований на гуманістичних і етичних засадах.
	ПРН 05. Дотримуватись норм спілкування у професійній взаємодії с колегами, керівництвом, ефективно працювати у команді.
	ПРН 09. Аналізувати основні історичні етапи розвитку предметної області спеціальності.
<p>Критерії оцінювання дисципліни</p>	<p>Оцінювання навчальної дисципліни проводиться за результатами поточного та підсумкового контролю:</p> <ul style="list-style-type: none"> - поточний контроль - 50 балів - підсумковий контроль 50 балів.

	<p>Оцінка за поточний контроль складається з оцінювання аудиторної та самостійної роботи здобувача вищої освіти. Оцінка за аудиторну роботу визначається як середнє арифметичне балів, які ним отримані на практичних заняттях (здобувач має отримати не менш 5 позитивних оцінок) з коефіцієнтом 5. Оцінка за самостійну роботу визначається як середнє арифметичне балів, які отримані здобувачем за: реферати, програми (здобувач має підготувати не менш 2 проєктів) з коефіцієнтом 5.</p> <p>Підсумкові бали з навчальної дисципліни визначаються як сума балів, які отримані здобувачем протягом семестру, та балів, які набрані на підсумковому контролі (заліку).</p>
--	---

ШКАЛА ОЦІНЮВАННЯ: НАЦІОНАЛЬНА ТА ECTS

Оцінка в балах	Оцінка за національною шкалою	Оцінка за шкалою ECTS	
		Оцінка	Пояснення
97-100	Відмінно («зараховано»)	A	«Відмінно» - теоретичний зміст курсу засвоєний цілком, потрібні практичні навички роботи з освоєним матеріалом сформовані, усі навчальні завдання, які передбачені програмою навчання, виконані в повному обсязі, відмінна робота без помилок або з однією незначною помилкою
94-96			
90-93			
85-89	Добре («зараховано»)	B	«Дуже добре» - теоретичний зміст курсу засвоєний цілком, потрібні практичні навички роботи з освоєним матеріалом в основному сформовані, усі навчальні завдання, які передбачені програмою навчання, виконані, якість виконання більшості з них оцінена числом балів, близьким до максимального, робота з двома-трьома незначними помилками
80-84			
75-79		C	«Добре» - теоретичний зміст курсу освоєний цілком, практичні навички роботи з освоєним матеріалом в основному сформовані, всі навчальні завдання, які передбачені програмою навчання виконані, якість виконання жодного з них не оцінено мінімальним числом балів, деякі види завдань виконані з помилками, робота з декількома незначними помилками або з однією-двома значними помилками
70-74	Задовільно («зараховано»)	D	«Задовільно» - теоретичний зміст курсу засвоєний частково, але прогалини не носять істотний характер, потрібні практичні навички

65-69			роботи з освоєним матеріалом в основному сформовані, більшість передбачених програмою навчання навчальних завдань виконана, деякі з виконаних завдань містять помилки, робота з трьома значними помилками	
60-64		Е	«Достатньо» - теоретичний зміст курсу засвоєний частково, деякі практичні навички роботи не сформовані, частина передбачених програмою навчання навчальних завдань не виконана або якість виконання деяких з них оцінено числом балів, близьким до мінімального, робота, що задовольняє мінімуму критеріїв оцінки	
40-59	Незадовільно («не зараховано»)	FX	«Умовно незадовільно» – теоретичний зміст курсу засвоєний частково, потрібні практичні навички роботи не сформовані, більшість передбачених програм навчання, навчальних завдань не виконана, або якість їхнього виконання оцінено числом балів, близьким до мінімального; при додатковій самостійній роботі над матеріалом курсу можливе підвищення якості виконання навчальних завдань (з можливістю повторного складання), робота, що потребує доробки	
21-40				
1-20		F	«Безумовно незадовільно» – теоретичний зміст курсу не освоєний, потрібні практичні навички роботи не сформовані, всі виконані навчальні завдання містять грубі помилки, додаткова самостійна робота над матеріалом курсу не приведе до значного підвищення якості виконання навчальних завдань, робота, що потребує повної переробки	

Перелік питань, що виносяться на підсумковий контроль

1. Передумови виникнення авіації
2. Літальні машини – розробки ентузіастів учених, конструкторів ХІХ ст.
3. Успіхи авіації до кінця першого десятиліття ХХ століття
4. Роль України у зародженні світової авіації.
5. Діяльність піонерів авіації по обидва боки кордону імперій: Східна Галичина і Наддніпрянщина (1900-1914 рр.)
6. Перші українські авіаційні заводи
7. Роль і місце авіації у структурі збройних сил Австро-угорської та Російської монархій напередодні та в роки Першої світової війни.
8. Військова авіація в арміях українських національних державних утворень в 1917-1921 роках.
9. Авіація в Україні у 1920-х – 1930-х роках.
10. Виділення цивільної авіації в самостійну галузь народного господарства.

«Укрповітрялях».

11. Відкриття регулярних авіаліній в Україні.

12. Участь Українського Управління ЦПФ у німецько радянській війні 1941-1945 років.

13. Аси-пілоти Другої світової війни.

14. Труднощі післявоєнного часу в діяльності ЦПФ.

15. Створення Міністерства цивільної авіації.

16. Вихід на магістральні повітряні лінії України перших реактивних і турбогвинтових пасажирських літаків. 17. Вступ СРСР до Міжнародної організації цивільної авіації (ІКАО) та діяльність в її складі.

18. Основні тенденції розвитку Аерофлоту в 1980-і роки.

19. Участь авіації у ліквідації наслідків аварії на Чорнобильській атомній станції у 1986 році.

20. Роль повітряного транспорту в сучасному суспільстві.

21. Місце цивільної авіації в транспортній системі України.

22. Органи регулювання цивільної авіації України у 1991- 2020 роках.

23. Авіакомпанії України: історія створення та діяльність.

24. Участь ЦА України в авіасалонах і виставках світу та організація власних авіашоу.

25. Потенціал України щодо створення і виробництва авіаційної техніки.

26. Зародження ідеї польоту в космос.

27. Уявлення про космос астрономів давнини і Середньовіччя.

28. Порохові ракети.

29. Ю.О. Гагаріним – початок нової ери в історії людства.

30. Перший український радянський космонавт Павло Романович Попович.

31. Пілотована космонавтика.

32. Перший космонавт Незалежної України Леонід Каденюк.

33. Космічна діяльність України – важлива частина міжнародних зусиль з дослідження та використання космічного простору.

35. Україна – член міжнародних організацій у сфері космосу.

36. Участь українських провідних підприємств ракетно-космічної галузі у міжнародних космічних проектах. 37. Видатні діячі ракетобудування й космонавтики, життя та діяльність яких пов'язані з Україною.

38. Космічна діяльність в сучасній Україні.

39. Найвідоміші жінки пілотеси.

40. Легенда про Ікара

41. Як літали у стародавньому Китаї.

42. Крилаті монахи середньовіччя.

43. Летючі машини Леонардо да Вінчі.

44. Повітряні кулі та дирижаблі.

45. Планери та безпілотні машини.

46. Літак О.Ф.Можайського.

47. Літаки братів Райт. Народження авіації.

48. Авіація Першої світової війни.

49. Авіаційні рекорди поршневої авіації.

50. Перші пасажирські авіаперевезення.
51. Авіація Другої світової авіації.
52. Народження реактивної авіації.
53. Подолання звукового бар'єру.
54. Непрості шляхи цивільної авіації.
55. Як історія світової авіації пов'язана з Україною?.
56. Літальні апарати, що випередили час.
57. Перші пристрої на борту літальних апаратів.
58. Яку роль у здійсненні перших польотів мав паровий двигун?
59. Чи стимулювала Перша світова війна розвиток авіаційної техніки? Аргументуйте відповідь.
60. Як гелікоптер перетворився на вертоліт?
61. Найбільші катастрофи повітряних суден. Хто винен?
62. Які технології зіграли ключову роль в історії авіабудування?
63. Які здобутки науки й техніки сприяли становленню і розвитку авіації в Україні на початку 20 ст.?
64. Між якими містами України відбулися перші регулярні авіаційні рейси? Чому саме між цими містами?
64. Як впливає політика на стан і розвиток авіації в Україні?
66. Порівняльний аналіз літаків країн учасників Другої світової війни.
67. Мета і завдання Міжнародної організації цивільної авіації.
68. Несприятливий вплив цивільної авіації на навколишнє середовище, шляхи запобігання.
69. Які нові наукові напрямки в авіації з'явилися в кінці XX початку XXI століть?
70. Яку роль зіграв комп'ютер в історії авіабудування?

ОСНОВНА ЛІТЕРАТУРА З НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ

Навчальна та наукова література:

Основна:

1. М.С. Кулик, В.М. Казак, В.П. В.П. Гусинін, А.В. Гусинін. Дирижаблі. Ч.І. Історія, конструкція, проекти: Навчальний посібник / За ред. М.С. Кулика, В.М. Казака. – К.: НАУ, 2005, – 184 с.
2. Терещенко Ю.М., Мітрахович М.М. Авіаційні газотурбінні двигуни. – Київ: КВІЦ, 2001, 312ст.
3. Бесов Л. М. Нарис історії приладобудування : еволюція, сучасний стан/Бесов Л. М., Анненкова Н. Г., Александрова І. Є. – НТУ «ХП», 2009. – 212 с.
4. Пелагенко А.П. Цивільна авіація України = Civil Aviation of Ukraine: історико-аналітичний огляд = Historical and Analytic Review. – Київ: Ред. ж. «Аеробізнес», 2003. – 128 с.
5. Троценко А.М. Історія цивільної авіації в Україні. Київ : Аеробізнес, 2004. – 637 с.
6. Україна на крилах = Winged Ukraine: До 10-ї річниці незалежності: книга-альбом / Держ. Департ. Авіац. т-ту України (Укравіатранс); Вид. центр «АероХоббі». – К., 2001. – 127 с.
7. Харук А. І. Нарис історії авіаційної промисловості України (1910–1980-ті рр.).

Львів : Видавництво Національного університету «Львівська політехніка», 2010.
– 304 с.

ДОДАТКОВА ЛІТЕРАТУРА З НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ

1. Лазаренко А. Світло у вікнах: Життя видатних людей. – К.: Літопис-XX, 2000. – 253 с.
2. Лисенко О.С., Макаров В.Д. Бойові дії авіації в роки Великої Вітчизняної війни. – Київ, 2003. – 174 с.
3. Харук А. Зроблено в Україні. Видавництво Folio. 2019р.
4. Поясок Т. Б., Кірюхіна М. В. Гуманітарна підготовка майбутніх технічних фахівців авіаційної галузі: інноваційний підхід / Т. Б. Поясок, М. В. Кірюхіна. – Кременчук : ПП Щербатих О. В., 2022. – 169 с.

Інформаційні ресурси в Інтернеті:

1. <https://uk.wikipedia.org>
2. https://zn.ua/SCIENCE/istoki_ukrainskoy_aviatsii.html
3. <http://gortransport.kharkov.ua/avia/history/>
4. <https://ingek.com/novosti/479-aviatsiya-7-dostizhenij-ukrainy-v-samoletostroenii>
5. https://dt.ua/history/ukrayinskiy-vertolit-istoriya-dovzhinoyu-v-stolittya-_.html

Викладач

Марина КІРЮХІНА